Valiokunnan lausunto PeVL 66/2018 vp– HE 309/2018 vp

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta (HE 309/2018 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- kalastusneuvos Eija Kirjavainen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Sanna Koljonen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö
- puheenjohtaja Tiina Sanila-Aikio, saamelaiskäräjät
- professori Tuomas Ojanen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- professori Janne Salminen
- professori Martin Scheinin
- professori Kaarlo Tuori

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2019.

Esitykseen sisältyvissä säätämisjärjestysperusteluissa lakiehdotusta tarkastellaan perustuslain 6, 15 ja 17 §:n kannalta.

Esityksessä katsotaan, että lakiehdotus voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto PeVL 66/2018 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muun muassa muutettavaksi perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 58/2014 vp) säädetyn kalastuslain 10 §:ää, joka koskee oikeutta Ylä-Lapin kalastuslupaan. Ehdotetun säännöksen mukaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntalaisilla olisi vastaisuudessa oikeus lunastaa Metsähallitukselta henkilökohtainen kausilupa kalastukseen omassa kunnassa sijaitseville valtiolle kuuluville lohen sekä taimenen nousualueille. Uudistuksella parannetaan esityksen perustelujen mukaan saamelaisten ja paikallisten kalastuskulttuurin harjoittamismahdollisuuksia.

Kalastus on poronhoidon ja metsästyksen ohella yksi saamelaisten kulttuurimuotoon kiinteästi kuuluvista elinkeinoista (ks. HE 309/1993 vp, s. 65/II ja esim. PeVL 3/1990 vp, s. 2—3, PeVL 29/2004 vp, s. 2 ja PeVL 40/2009 vp, s. 2). Kalastuslain muutos on tämän vuoksi merkityksellinen perustuslain 17 §:n 3 momentin kannalta. Myös YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (KP-sopimus) 27 artiklan on valvontakäytännössä katsottu suojaavan alkuperäiskansojen oikeutta nauttia omasta kulttuuristaan. YK:n ihmisoikeuskomitean mukaan 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen siten, että saamelaisten elinkeinojen taloudellinen kannattavuus säilyy (Länsman ja muut v. Suomi, 26.10.1994, valitus no. 511/1992). Perustuslakivaliokunta on myös todennut kalastamisen kuuluvan perinteiseen saamelaiseen elämänmuotoon ilman asuinpaikkaan liittyviä rajoituksia (ks. PeVL 27/1997 vp, s. 3 ja PeVL 29/2004 vp, s. 2). Sekä ihmisoikeuskomitea (ks. Länsman ja muut v. Suomi, 511/1992) että perustuslakivaliokunta ovat todenneet, että saamelaiskulttuuriin kuuluvat myös perinteisten elinkeinojen nykyaikaiset soveltamismuodot (Ks. PeVL 1/2016 vp, s. 4 ja PeVL 38/2004 vp, s. 4/II).

Perustuslakivaliokunta toteaa ehdotetun säännöksen parantavan saamelaisten perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaisten oikeuksien toteutumista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Helsingissä 26.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Mia Laiho kok

Valiokunnan lausunto PeVL 66/2018 vp

jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Leena Meri ps
jäsen Juha Rehula kesk
jäsen Kaj Turunen kok
varajäsen Mats Löfström r
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Liisa Vanhala